

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK PRESUDE

ALGIRDAS BUTKEVIČIUS PROTIV LITVE PRESUDA VIJEĆA OD 14. LIPNJA 2022. ZAHTJEV BR. 70489/17

***Objava snimke telefonskog razgovora između premijera i drugog političara
pribavljena mjerama tajnog nadzora
nije bila nezakonita i nerazmjerna***

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva bivši je premijer Litve koji je imao status svjedoka u istrazi koja se vodila zbog potencijalnog počinjenja kaznenog djela korupcije povezanih s Rezolucijom vlade br.: 1025 o dodjeli i zadržavanju statusa odmarališta određenim državnim područjima (dalje: Rezolucija). U okviru istrage koju su provodili regionalno državno odvjetništvo i Posebna istražna služba odobreno je snimanje telefonskog razgovora između podnositelja zahtjeva i R.M., gradonačelnika grada koji je imao status odmarališta. Tijekom telefonskog razgovora raspravljali su o predmetnoj Rezoluciji. Istraga je kasnije obustavljena zbog utvrđenja da nije počinjeno kazneno djelo. Odluka regionalnog državnog odvjetnika o obustavi istrage sadržavala je i prijepis spornog telefonskog razgovora između podnositelja zahtjeva i R.M.-a. Odvojeno, a u okviru parlamentarne istrage koju je provodila Komisija za borbu protiv korupcije (dalje: Komisija) o okolnostima u kojima je donesena Rezolucija, regionalni državni odvjetnik je Komisiji i Glavnom tajniku Povjerenstva za etiku proslijedio odluku o obustavi istrage. Navedeno je učinio bez dostavljanja ikakve upute o tajnosti podataka koji su bili dio odluke. Komisija je potom na tu temu održala raspravu koja je bila otvorena za javnost i na kojoj je bilo prisutno dvadesetak novinara. Na raspravi su članovi Komisije javno raspravljali o odnosu podnositelja i R.M.-a izričito citirajući dijelove telefonskog razgovora iz transkripta snimke. Jedna od prisutnih novinarki potom je objavila članak na internetu u kojem je i sama citirala dijelove telefonskog razgovora aludirajući na utjecaj koji R.M. ima na vladu. Podnositelj zahtjeva prigovarao je pred nacionalnim vlastima, državnim odvjetništvom i litavskim sudovima zbog otkrivanja sadržaja telefonskih razgovora javnosti ističući da mu je time bio povrijeđen ugled kao političara. No njegovi prigovori bili su neuspješni jer su nadležna tijela u nacionalnom postupku utvrdila da je podnositelj obavljao javnu dužnost i bio javna

osoba zbog posla kojeg je izvršavao kao premijer te da sadržaj spornog telefonskog razgovora nije bio privatne već javne prirode.

PRIGOVORI

Pred ESLJP-om podnositelj je prigovorio da litavske vlasti, otkrivanjem sadržaja transkripta telefonskog razgovora javnosti, nisu postupili u skladu sa zakonom čime je povrijeđeno njegovo pravo na poštovanje dopisivanja u smislu članka 8. Konvencije jer je objava imala negativan utjecaj na njegovu reputaciju i odnose s kolegama.

OCJENA ESLJP-a

ESLJP je najprije utvrdio da prigovor podnositelja nije očigledno neosnovan ili nedopušten iz bilo kojeg razloga propisanog člankom 35. Konvencije, ističući da je članak 8. Konvencije primjenjiv u predmetu podnositelja i da se njime štiti povjerljivost „privatnih komunikacija“, bez obzira na sadržaj razgovora ili dopisivanja i bez obzira na njihov oblik. Navedeno znači da se člankom 8. Konvencije štiti povjerljivost svih komunikacijskih razmjena u kojima i sudjeluju pojedinci (*[Michaud protiv Francuske](#)*, broj 12323/11, stavak 90., ECHR 2012.), a što je naglašeno samom formulacijom članka 8. Konvencije sukladno kojoj „dopisivanju“ nije pridodan nikakav pridjev kao što je pridodan pojmu „život“. Stoga su telefonski pozivi, neovisno o tome obavljaju li se s privatnih ili javnih mjesta, obuhvaćeni pojmovima „privatan život“ i „dopisivanje“ u smislu članka 8. Konvencije (*[Amann protiv Švicarske](#)* [VV], br. 27798/95, stavak 44. ECHR 2000-II).

Konkretnije, ESLJP je prethodno već sudio da tajno prisluškivanje telefonskih razgovora uživa zaštitu članak 8. Konvencije (*[P.G. i J.H. protiv Ujedinjene Kraljevine](#)*, br. 44787/98, stavak 59. ECHR 2001-IX), a kada je riječ o informacijama koje su prikupile tajne službe nije čak ni potrebno da su informacije dobivene tajnim ili invazivnim mjerama da bi pojedinac uživao zaštitu prava na poštovanje privatnog života ili dopisivanja (*[Rotaru protiv Rumunjske](#)* [VV], br. 28341/95 stavci 43.-44., ECHR 2000-V).

U okviru istrage provedene zbog potencijalnog počinjena kaznenog djela političke korupcije tijela kaznenog progona provodila su mjere tajnog snimanja razgovora između podnositelja i R.M.-a te su sadržaj razgovora kasnije učinili dostupnim javnosti. Stoga je ESLJP utvrdio da je predmetno postupanje predstavljalo miješanje u prava zaštićena člankom 8. Konvencije (*[Weber i Saravia protiv Njemačke](#)* (odl.), br. 54934/00, stavak 79. ECHR 2006-XI).

Slijedom navedenog ESLJP je morao utvrditi je li to miješanje bilo: (i) zakonito, (ii) u skladu s legitimnim ciljem te (iii) nužno u demokratskom društvu.

(i) zakonitost

U kontekstu zakonitosti miješanja podnositelj zahtjeva je prigovorio zbog propusta nacionalnih vlasti da informacije koje su bile sadržane u transkriptu održe tajnim, a što je prema njegovom sudu bila i njihova zakonska obveza. Pritom, podnositelj nije osporavao zakonitost presretanja njegovog telefonskog razgovora. ESLJP je ponovio da je primarno na nacionalnim vlastima da

tumače i primjenjuju nacionalno pravo dok je uloga Suda, u tom smislu, supsidijarne i nadzorne prirode zbog čega Sud intervenira samo kada je na djelu očita arbitrarnost ([Elita Magomadova protiv Rusije](#), br. 77546/14, stavak 59., 10. travnja 2018.). S obzirom da tijekom nacionalnog postupka, na niti jednoj razini odlučivanja, nije utvrđeno da je regionalni državni odvjetnik učinio propust niti da je njegovo postupanje bilo protivno Zakonu o kaznenom postupku time što je bez upozorenja o tajnosti podataka proslijedio Komisiji odluku o obustavi istrage, ESLJP nije mogao prihvatiti argument podnositelja da je učinjen propust.

Nadalje, sadržaj razgovora podnositelja zahtjeva i R.M.-a bio je otkriven u postupku javne parlamentarne istrage koju je provodila Komisija u skladu s nacionalnim zakonom i po pribavljanju odluke o obustavi istrage i dopuštenja regionalnog državnog odvjetnika da se njome koriste bez ograničenja. Sukladno litavskom zakonodavstvu, a kako se u nacionalnom postupku i isticalo, nitko od osoba koje su javno diseminirale informacije iz transkripta (novinarka V.D. ili članovi Komisije), nije sudjelovao u predmetnom kaznenom postupku zbog navodne korupcije da bi ga obvezivala tajnost istrage.

S obzirom da nije bilo jasnih dokaza da je odluka nacionalnih vlasti o dopuštenosti prosljeđivanja transkripta Komisiji bila proizvoljna, ESLJP nije imao razlog odstupiti od njihovog zaključka. Posljedično, tumačenje relevantnih zakona od strane državnog odvjetnika i domaćeg suda nije bilo takvo da bi zakonitost postupka u smislu Konvencije bila sporna.

Konačno, ESLJP je istaknuo da je podnositelj kao političar i premijer morao biti svjestan da će njegove radnje biti podvrgnute ispitivanju i javnoj analizi. Sve navedeno bilo je uređeno mjerodavnim zakonima i predvidivo, a primjena zakona u predmetu podnositelja nije bila ni očigledno arbitrarna.

(ii) legitiman cilj

Pri ocjeni je li miješanje bilo u skladu s legitimnim ciljem, ESLJP je prihvatio da je navedeno bilo učinjeno radi zaštite prava i slobode drugih te radi sprečavanja nereda i kriminala. U kontekstu opravdanosti miješanja u pravo podnositelja ESLJP je morao utvrditi je li miješanje bilo nužno u demokratskom društvu.

(iii) nužno u demokratskom društvu

Analizirajući ono o čemu su podnositelj zahtjeva i R.M. raspravljali u telefonskom razgovoru, ESLJP je zaključio da izuzev ugleda podnositelja predmet razgovora nisu bila pitanja koja su neposredno povezana s privatnim životom podnositelja. Također, kada je u pitanju ugled podnositelja te negativna iskustva koja je zbog objave sadržaja telefonskog razgovora imao, ESLJP je istaknuo da podnositelj nije ukazao koje su to izravne i konkretne posljedice po njegov privatni život proizašle iz tog događaja. Naime, nakon objave transkripta telefonskog razgovora podnositelj nije prestao biti premijer niti je zbog toga pretrpio bilo kakvu dodatnu ili drugu sankciju (a contrario, [Oleksandr Volkov protiv Ukrajine](#), br. 21722/11, stavak 166., ECHR 2013). Stoga, ESLJP nije mogao utvrditi da je napad na ugled podnositelja bio potrebne ozbiljnosti da bi podnositeljevo pravo na poštovanje privatnog života bilo dovedeno u pitanje ([Delfi AS v. Estonia](#) [VV]¹, br. 64569/09, stavak 137., ECHR 2015).

¹ Sažetak presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#).

Dodatno, ESLJP je cijenio činjenicu da su litvanski sudovi u nacionalnom postupku nastojali postići pravičnu ravnotežu između prava podnositelja na čast i ugled te prava medija da izvještavaju o pitanju od javnog interesa. Isto tako, ESLJP je pri ocjeni nužnosti miješanja u demokratskom društvu uzeo u obzir i praksu litavskog Ustavnog suda, prema kojem su aktivnosti državnih i lokalnih dužnosnika povezane s obavljanjem funkcije državnih ili lokalnih vlasti uvijek bile okarakterizirane kao aktivnosti javnog karaktera koje ne uživaju zaštitu članka 8. Konvencije. Stoga osoba koja djeluje u tom svojstvu i na toj funkciji ne može ni očekivati zaštitu privatnosti. Prema ocjeni ESLJP-a, usvajanje Rezolucije predstavljalo je provođenje državnih ovlasti i donošenje zakonodavnih akata te je djelovanje podnositelja u tom smislu bilo javnog karaktera.

Konačno, odlukom Ustavnog suda poništena je Rezolucija čime su bilo kakve greške pri njezinom donošenju i eventualne sumnje uz nju eliminirane iz litavskog pravnog sustava. Prema utvrđenju ESLJP-a, navedeno daje na snazi argumentu litavske vlade da su mediji imali pravo saznati i izvještavati o mogućim nepravilnostima u postupanju pri donošenju Rezolucije, iako nitko nije kazneno osuđen niti je Povjerenstvo za etiku utvrdilo neku nepravilnost.

Slijedom svega navedenog, ESLJP je zaključio da je miješanje u prava podnositelja bilo zakonito i razmjerno, te je utvrdio da nije došlo do povrede članka 8. Konvencije.